כיתה י' | תנ"ך | שיעור 6 מתוך 7 | 45 דק' | שמות ל, א-לח

ממלכתי: פרקי ציווי המשכן בספר שמות (כה-לא) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

מזבח הקטורת, מחצית השקל והכיור: "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט"

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו את חמשת הנושאים של הפרק: מזבח הקטורת, מחצית השקל, הכיור, שמן המשחה והקטורת (ל, א-לח)
- התלמידים ינתחו את השאלה למה מזבח הקטורת והכיור מופיעים כאן ולא עם שאר הכלים בפרק כה, בעזרת הרמב"ן והספורנו, ואת מצוות מחצית השקל בעזרת רש"י
- התלמידים ידונו בשוויון ("הָעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה, וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט") ובערך של כל אחד ואחת בקהילה, כולל מי שקשה לנו לצרף (רש"י על החלבנה)

❓ השאלה הגדולה של השיעור

מה עדיף: שכל אחד ייתן כפי יכולתו, או שכולם ייתנו אותו דבר?

בפרק כה התרומה למשכן הייתה לפי הרצון ("אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ"). בפרק ל, במניין העם, כל אחד נותן בדיוק מחצית השקל: "הָעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה, וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, מִמַּחֲצִית, הַשָּׁקֶל" (ל, טו).

🧪 פתיחה

מציגים לכיתה שתי קופות דמיוניות לטיול שנתי: בקופה א כל אחד שם כמה שהוא רוצה; בקופה ב כולם שמים אותו סכום. שואלים: "איזו קופה הוגנת יותר? איזו מרגישה יותר שלנו?" מצביעים, ומשאירים את השאלה פתוחה עד הקריאה בפסוק טו.

📖 הסבר למורה

פרק ל מפתיע: פרק כט נחתם בסיום חגיגי ("לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם"), ופתאום מגיעים עוד כלים ומצוות. **מזבח הקטורת (א-י)** הוא כלי פנימי, ליד השולחן והמנורה, ולכן היינו מצפים למצוא אותו בפרק כה. הרמב"ן שואל זאת בעצמו ומשיב שהקטורת באה אחרי ההבטחה "ונקדש בכבדי": "אָמַר כִּי עוֹד יִתְחַיֵּב לָהֶם שֶׁיַּעֲשׂוּ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת לְהַקְטִיר לִכְבוֹד הַשֵּׁם". הספורנו מסביר אחרת: הוא לא נזכר עם הכלים "כִּי לֹא הָיְתָה הַכַּוָּנָה בּוֹ לְהַשְׁכִּין הָאֵל יִתְבָּרַךְ בְּתוֹכֵנוּ", אלא לכבד את ה' שכבר שוכן.

מחצית השקל (יא-טז): "כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, לִפְקֻדֵיהֶם, וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה'". רש"י: לא סופרים אנשים ישירות; כל אחד נותן מחצית השקל, "וְתִמְנֶה אֶת הַשְּׁקָלִים וְתֵדַע מִנְיָנָם", כי "שֶׁהַמִּנְיָן שׁוֹלֵט בּוֹ עַיִן הָרָע". ומדרש: ה' "הֶרְאָה לוֹ כְּמִין מַטְבֵּעַ שֶׁל אֵשׁ". הכסף משמש "עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד". הרמב"ן מסביר שמכאן למד משה למנות את העם כבר עכשיו, "וְכֵן עָשָׂה"; לפי שמות לח, כה-כז, מכסף המניין נעשו אדני המשכן.

הכיור (יז-כא): כיור נחושת בין אהל מועד למזבח, "וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו, מִמֶּנּוּ, אֶת־יְדֵיהֶם, וְאֶת־רַגְלֵיהֶם". הספורנו: גם הוא לא נזכר עם הכלים, כי מטרתו "לְהָכִין אֶת הַכֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם". אחריו **שמן המשחה (כב-לג)**, שאסור לעשות כמוהו לשימוש פרטי ("עַל־בְּשַׂר אָדָם, לֹא יִיסָךְ"), ו**הקטורת (לד-לח)**.

החלבנה: בין סממני הקטורת יש "חלבנה", שרש"י מתאר כ"בְּשֶׁם שֶׁרֵיחוֹ רַע". למה היא שם? רש"י: "לְלַמְּדֵנוּ שֶׁלֹּא יַקֵּל בְּעֵינֵינוּ לְצָרֵף עִמָּנוּ בַּאֲגֻדַּת תַּעֲנִיּוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵנוּ אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל". הריח הטוב של הקטורת נוצר דווקא מן הצירוף של כולם. כך מחצית השקל והקטורת מלמדים אותו רעיון משני צדדים: כל אחד נספר, ואף אחד לא נשאר בחוץ.

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

שמות פרק ל, פסוקים א-י

(א) וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ, מִקְטַר קְטֹרֶת; עֲצֵי שִׁטִּים, תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ.

(ב) אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ, רָבוּעַ יִהְיֶה, וְאַמָּתַיִם, קֹמָתוֹ; מִמֶּנּוּ, קַרְנֹתָיו.

(ג) וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר, אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב – וְאֶת־קַרְנֹתָיו; וְעָשִׂיתָ לּוֹ זֵר זָהָב, סָבִיב.

(ד) וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה־לּוֹ מִתַּחַת לְזֵרוֹ, עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו – תַּעֲשֶׂה, עַל־שְׁנֵי צִדָּיו; וְהָיָה לְבָתִּים לְבַדִּים, לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֵמָּה.

(ה) וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים, עֲצֵי שִׁטִּים; וְצִפִּיתָ אֹתָם, זָהָב.

(ו) וְנָתַתָּה אֹתוֹ לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת, אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת – לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת, אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת, אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ, שָׁמָּה.

(ז) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן, קְטֹרֶת סַמִּים; בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת – יַקְטִירֶנָּה.

(ח) וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם, יַקְטִירֶנָּה – קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה', לְדֹרֹתֵיכֶם.

(ט) לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה, וְעֹלָה וּמִנְחָה; וְנֵסֶךְ, לֹא תִסְּכוּ עָלָיו.

(י) וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל־קַרְנֹתָיו, אַחַת בַּשָּׁנָה: מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים, אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֶּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם – קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים הוּא, לַה'.

שמות פרק ל, פסוקים יא-כא

(יא) וַיְדַבֵּר ה׳, אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר.

(יב) כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, לִפְקֻדֵיהֶם, וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה׳, בִּפְקֹד אֹתָם; וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף, בִּפְקֹד אֹתָם.

(יג) זֶה יִתְּנוּ, כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים – מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: עֶשְׂרִים גֵּרָה, הַשֶּׁקֶל – מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, תְּרוּמָה לַה׳.

(יד) כֹּל, הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים, מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וָמָעְלָה – יִתֵּן, תְּרוּמַת ה׳.

(טו) הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה, וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, מִמַּחֲצִית, הַשֶּׁקֶל – לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת ה׳, לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם.

(טז) וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים, מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְנָתַתָּ אֹתוֹ, עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד; וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי ה׳, לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם.

(יז) וַיְדַבֵּר ה׳, אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר.

(יח) וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת, וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת – לְרָחְצָה; וְנָתַתָּ אֹתוֹ, בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ, וְנָתַתָּ שָׁמָּה, מָיִם.

(יט) וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו, מִמֶּנּוּ, אֶת־יְדֵיהֶם, וְאֶת־רַגְלֵיהֶם.

(כ) בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד, יִרְחֲצוּ־מַיִם – וְלֹא יָמֻתוּ; אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת, לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַה׳.

(כא) וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְלֹא יָמֻתוּ; וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ, לְדֹרֹתָם.

שמות פרק ל, פסוקים כב-לח

(כב) וַיְדַבֵּר ה׳, אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר.

(כג) וְאַתָּה קַח־לְךָ, בְּשָׂמִים רֹאשׁ, מָר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת, וְקִנְמָן־בָּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם; וּקְנֵה־בֹשֶׂם, חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם.

(כד) וְקִדָּה, חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ; וְשֶׁמֶן זַיִת, הִין.

(כה) וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ, שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ – רֹקַח מִרְקַחַת, מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ; שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ, יִהְיֶה.

(כו) וּמָשַׁחְתָּ בוֹ, אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד, וְאֵת, אֲרוֹן הָעֵדֻת.

(כז) וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן, וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו, וְאֶת־הַמְּנֹרָה, וְאֶת־כֵּלֶיהָ; וְאֵת, מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת.

(כח) וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה, וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו; וְאֶת־הַכִּיֹּר, וְאֶת־כַּנּוֹ.

(כט) וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם, וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים; כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם, יִקְדָּשׁ.

(ל) וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו, תִּמְשָׁח; וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם, לְכַהֵן לִי.

(לא) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תְּדַבֵּר לֵאמֹר: שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה, לִי – לְדֹרֹתֵיכֶם.

(לב) עַל־בְּשַׂר אָדָם, לֹא יִיסָךְ, וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ, לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ; קֹדֶשׁ הוּא, קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם.

(לג) אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ, וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר – וְנִכְרַת, מֵעַמָּיו.

(לד) וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים, נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה, סַמִּים, וּלְבֹנָה זַכָּה: בַּד בְּבַד, יִהְיֶה.

(לה) וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת, רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ, מְמֻלָּח, טָהוֹר קֹדֶשׁ.

(לו) וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה, הָדֵק, וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד, אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה; קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, תִּהְיֶה לָכֶם.

(לז) וְהַקְּטֹרֶת, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה – בְּמַתְכֻּנְתָּהּ, לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם; קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ, לַה׳.

(לח) אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ, לְהָרִיחַ בָּהּ – וְנִכְרַת, מֵעַמָּיו.

שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. הפרק מובא במלואו: מזבח הקטורת; מחצית השקל והכיור; שמן המשחה והקטורת.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ, מִקְטַר קְטֹרֶת" (שמות ל, א)

💭 **מפרשים:** רמב"ן: היה ראוי להזכירו עם השולחן והמנורה, אבל אחרי "ונקדש בכבדי" "אָמַר כִּי עוֹד יִתְחַיֵּב לָהֶם שֶׁיַּעֲשׂוּ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת לְהַקְטִיר לִכְבוֹד הַשֵּׁם". ספורנו: "כִּי לֹא הָיְתָה הַכַּוָּנָה בּוֹ לְהַשְׁכִּין הָאֵל יִתְבָּרַךְ בְּתוֹכֵנוּ"; מטרתו לכבד את ה׳ השוכן.

📜 **כתוב:** "וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה', בִּפְקֹד אֹתָם; וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף" (שמות ל, יב)

💭 **מפרשים:** רש"י: "אַל תִּמְנֵם לַגֻּלְגֹּלֶת", אלא כל אחד נותן מחצית השקל, "שֶׁהַמִּנְיָן שׁוֹלֵט בּוֹ עַיִן הָרָע". ספורנו: כל מניין "הוּא מַזְכִּיר עָוֹן", ולכן נותנים כופר.

📜 **כתוב:** "נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה" (שמות ל, לד)

💭 **מפרשים:** רש"י: החלבנה היא "בֹּשֶׁם שֶׁרֵיחוֹ רַע", ונמנתה בין הסממנים "לְלַמֶּדְנוּ שֶׁלֹּא יֵקַל בְּעֵינֵינוּ לְצָרֵף עִמָּנוּ" גם את מי שחטא.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), מצגת, דף עבודה, לוח

1. פתיחה: שתי קופות, איזו הוגנת? (4 דקות)
2. מזבח הקטורת (א-י): למה כאן? רמב"ן מול ספורנו, עבודה בזוגות (10 דקות)
3. מחצית השקל (יא-טז): קריאה, רש"י על המניין, "העשיר לא ירבה" (10 דקות)
4. הכיור ושמן המשחה (יז-לג): הכנת הכוהנים, ומה אסור לעשות לשימוש פרטי (7 דקות)
5. הקטורת והחלבנה (לד-לח): רש"י, והקשר למחצית השקל (8 דקות)
6. דיון: שוויון, השתייכות, וכרטיס יציאה (6 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. מתי מקטירים את הקטורת (ל, ז-ח)? מה הקשר לנרות?
2. מה עושים עם כסף מחצית השקל (ל, טז)?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. למה, לדעת הרמב"ן ולדעת הספורנו, מזבח הקטורת לא הוזכר בפרק כה? מה ההבדל בין ההסברים?
2. מה מלמד הציווי שכולם נותנים בדיוק מחצית השקל? מה ההבדל מן התרומה בפרק כה?

הערכה (מה דעתי?)

1. האם קהילה צריכה לכלול גם את מי שהתנהג לא טוב? מה דעתכם על דברי רש"י על החלבנה?
2. מתי חשוב שכולם יהיו שווים, ומתי חשוב שכל אחד ייתן כפי יכולתו?

🏁 סיכום השיעור

פרק ל מוסיף חמישה נושאים אחרי סיום ציווי המשכן: מזבח הקטורת והכיור, שלפי הספורנו אינם משרתים את השראת השכינה אלא את כבוד ה' והכנת הכוהנים; מחצית השקל, שבה כל אחד נספר

באופן שווה; ושמן המשחה והקטורת, שהם קודש ואסור להעתיק אותם. החלבנה בקטורת מלמדת, לפי רש"י, שהקהילה שלמה רק כשכולם בה.

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

השלימו: "מחצית השקל והחלבנה מלמדות אותי ש_____".

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- קריאה מבנית: למה הפרק בא אחרי סיום ציווי המשכן, כמו "נספח"? השוואה בין הסדר בציווי לסדר בעשייה (לז, כה).
- דיון ערכי: שוויון מול צדק (כולם אותו דבר או כל אחד לפי יכולתו), מס ותרומה בחברה מודרנית.
- קריאה תרבותית: מנהג מחצית השקל לפני פורים, והמניין כנושא רגיש (מפקד דוד, שמואל ב כד).
- דיון פתוח: הכלה בקהילה, החלבנה כמטפורה (בניסוח שלנו: גם ריח קשה הוא חלק מן השלם).

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- רמב"ן וספורנו (ל, א) על מקומו של מזבח הקטורת: "לכבוד השם" אחרי השראת השכינה.
- רש"י (ל, יב-יג): המניין ועין הרע, ו"הֶרְאָה לוֹ כְּמִין מַטְבֵּעַ שֶׁל אֵשׁ".
- רש"י (ל, לד): "לְלַמְּדֵנוּ שֶׁלֹּא יֵקַל בְּעֵינֵינוּ לְצָרֵף עִמָּנוּ בַּאֲגֻדַּת תַּעֲנִיּוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵנוּ אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל"; זיקה ל"כל נדרי" ("אנו מתירין להתפלל עם העבריינים").
- זיקה למנהג ולהלכה: מחצית השקל לפני פורים, ונטילת ידיים לפני תפילה כזכר לכיור.

💡 הערות למורה

כדאי לקרוא את הפרק כרצף של חמש "תחנות" בתרשים המשכן מן השיעורים הקודמים: מזבח הקטורת בקודש, הכיור בחצר. הנושא "עין הרע" במניין יכול להציג גם הסבר מוסרי (הספורנו: מניין מזכיר את חולשת האדם). פרשת כי תשא מתחילה בפסוק יא. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

מזבח הקטורת לפי הרמב"ן והספורנו, מחצית השקל ורש"י על המניין, הכיור ושמן המשחה, החלבנה בקטורת, שאלה בסגנון בגרות ומחוון. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- שמות ל (מכון ממרא)
- רמב"ן על שמות ל, א (ספריא)
- ספורנו על שמות ל, א (ספריא)
- רש"י על שמות ל, יב (ספריא)
- רש"י על שמות ל, יג (ספריא)
- ספורנו על שמות ל, יב (ספריא)
- ספורנו על שמות ל, יח (ספריא)
- רש"י על שמות ל, לד (ספריא)

מחוון: מזבח הקטורת, מחצית השקל והכיור: "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט"

1. "בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר, בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת – יַקְטִירֶנָּה" ו"וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם, יַקְטִירֶנָּה". הקטורת קשורה לסדר הנרות: בבוקר בהטבת הנרות, ובערב בהדלקתם.

2. רמב"ן: אחרי "ונקדש בכבדי" ו"ושכנתי" "אָמַר כִּי עוֹד יִתְחַיֵּב לָהֶם שֶׁיַּעֲשׂוּ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת לְהַקְטִיר לִכְבוֹד הַשֵּׁם". ספורנו: "כִּי לֹא הָיְתָה הַכַּוָּנָה בּוֹ לְהַשְׁכִּין הָאֵל יִתְבָּרַךְ בְּתוֹכֵנוּ", אלא לכבד את ה'.

3. כל אחד נותן מחצית השקל, "וְתִמְנֶה אֶת הַשְּׁקָלִים וְתֵדַע מִנְיָנָם"; לא סופרים ישירות "שֶׁהַמִּנְיָן שׁוֹלֵט בּוֹ עַיִן הָרָע".

4. "הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה, וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, מִמַּחֲצִית, הַשָּׁקֶל". בתרומה כל אחד נותן מה שהוא רוצה ("אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ"), במחצית השקל כולם נותנים אותו סכום: כל אחד נספר באופן שווה.

5. רחיצת ידיים ורגליים לפני העבודה, "וְלֹא יָמֻתוּ". ספורנו: "לְהָכִין אֶת הַכֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם", ולא להשראת השכינה.

6. "בֹּשֶׂם שֶׁרֵיחוֹ רַע"; "לְלַמֵּדֵנוּ שֶׁלֹּא יֵקַל בְּעֵינֵינוּ לְצָרֵף עִמָּנוּ בַּאֲגֻדַּת תַּעֲנִיּוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל".

7. א. כולם נותנים אותו סכום: כל נפש שווה לפני ה', והמניין כולל את כולם בשוויון. בפרק כה התרומה היא לפי הרצון והיכולת ("אשר ידבנו לבו"), ולכן כל אחד תורם אחרת. ב. רש"י: החלבנה, שריחה רע, היא חלק מן הקטורת, וכך יש לצרף לציבור גם את "פושעי ישראל". המשותף: הציבור שלם רק עם כל חלקיו; כל אחד נספר (שקל) ואף אחד לא נשאר בחוץ (חלבנה). ניקוד מוצע: א 10 (הסבר 5, השוואה 5); ב 10 (רש"י 5, המשותף 5).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רשב"ם ואור החיים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: פרקי ציווי המשכן בספר שמות (כה-לא) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.